

HAZİRAN AYI FİYAT GELİŞMELERİ

5 Temmuz 2022

 TÜRKiYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI

Özet

Tüketici fiyatları Haziran ayında yüzde 4,95 oranında artmış, yıllık enflasyon 5,12 puan yükselişle yüzde 78,62 olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde, tüketici yıllık enflasyonu temel mallar grubunda sınırlı bir miktar gerilerken diğer alt gruplarda yükselmiştir. Enflasyondaki yükselişe en belirgin katkı enerji grubundan gelmiştir. Enerji enflasyonu Türk lirası cinsinden uluslararası enerji fiyatlarındaki görünüme paralel olarak akaryakıt, doğal gaz ve elektrik kalemleri öncülüğünde önemli ölçüde yükselmiştir. Haziran ayında, hizmet grubunda yıllık enflasyon tüm alt gruplarda artmıştır. Gıda grubunda yıllık enflasyon işlenmemiş gıdada gerilerken işlenmiş gıdada yükselmeye devam etmiştir. Bir önceki ay taze meyve-sebze fiyatlarında sebze kaynaklı olarak gözlenen düzeltmenin bu dönemde de sürdürüğü izlenmiştir. Temel mal grubunda yıllık enflasyon dayanıklı tüketim malları dışındaki alt gruplarda gerilemiştir. Bu dönemde, uluslararası ve yurt içi enerji fiyatlarındaki artışlar ve tedarik zincirinde süregelen aksamalarla üretici fiyatlarındaki artışlar sürmüştür. Bu görünüm altında, B ve C göstergelerinin mevsimsellikten arındırılmış eğilimlerinde gerileme gözlenirken, göstergelerin yıllık enflasyonlarındaki yükseliş devam etmiştir.

Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

Haziran ayında tüketici fiyatları yüzde 4,95 oranında yükselmiş ve yıllık enflasyon 5,12 puan artarak yüzde 78,62 olmuştur (Grafik 1). Bu dönemde B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları sırasıyla 2,79 ve 1,22 puan artarak yüzde 64,42 ve 57,26 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre enerji, hizmet, gıda, alkol-tütün-altın ve temel mal gruplarının katkıları sırasıyla 3,65; 0,88; 0,29; 0,21 ve 0,09 puan artmıştır.

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle incelendiğinde, aylık artış önceki aya kıyasla B ve C endekslerinde bir miktar düşüş kaydetmiştir (Grafik 3). Aylık fiyat artışları B endeksini oluşturan alt gruplardan işlenmiş gıdada yükselirken, temel mallarda yataya yakın seyretmiş, hizmet grubunda ise bir miktar düşmüştür (Grafik 4).

Hizmet fiyatları Haziran ayında yüzde 3,98 oranında yükselmiş, grup yıllık enflasyonu yüzde 48,69 olmuştur. Bu dönemde, yıllık enflasyon tüm alt gruplarda yükselmiştir (Grafik 5). Lokanta-otel fiyatları gerek yiyecek gerekse konaklama hizmetleri kaynaklı olarak yüzde 5,42 oranında artmış ve bu grupta yıllık enflasyon yüzde 79,55'e ulaşmıştır. Ulaştırma hizmetlerinde fiyatlar yüzde 4,57 oranında artarken karayolu ve demiryolu ile şehirlerarası yolcu taşımacılığıyla birlikte havayolu taşımacılığı öne çıkmış, ulaştırma grubu yıllık enflasyonu yüzde 81,83 olmuştur. Haberleşme hizmetlerinde fiyatlar yüzde 3,16 oranında artarken internet ve telefon görüşme ücretleri bu görünümde etkili olmuştur. Diğer hizmetler grubunda fiyatlar yüzde 3,14 oranında yükselmiş, bu gelişmede büyük ölçüde sigorta, bakım-onarım hizmetleri ve paket tur kalemlerinin etkisi hissedilmiştir. Kira grubunda aylık artış yüzde 3,11 olmuş, mevsimsellikten arındırılmış aylık değişimlerde hızlanma görülmüştür.

Temel mal fiyatları Haziran ayında yüzde 2,80 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu 0,46 puan düşüşle yüzde 64,86 olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde, yıllık enflasyon dayanıklı mal grubunda yükselirken diğer alt gruplarda gerilemiştir (Grafik 6). Dayanıklı mal fiyatları (altın hariç) Haziran ayında yüzde 3,65 oranında artmış, bu gelişmede mobilya (yüzde 6,53) ve otomobil (yüzde 3,29) fiyatları belirleyici olmuştur. Böylelikle, grup yıllık enflasyonu yüzde 77,90 seviyesine ulaşmıştır. Diğer temel mallarda fiyat artışları grup geneline yayılmakla birlikte kişisel bakım ürünleri, konut bakım-onarım malzemeleri, ev içi tekstil ürünleri ve ev ile ilgili temizlik malzemeleri öne çıkmış, grup aylık enflasyonu yüzde 3,11 olarak gerçekleşmiştir. Giyim ve ayakkabı grubunda fiyatlar yataya yakın seyretmiş, yıllık enflasyon 2,92 puan düşüşle yüzde 26,35 olmuştur.

Enerji fiyatları Haziran ayında yüzde 16,16 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu 30,12 puanlık yükselişle yüzde 151,33 olmuştur (Grafik 7). Fiyat artışları grup geneline yayılmış, gerek akaryakıt gerekse yönetilen/yönlendirilen kalemlerde yüksek fiyat artışları gözlenmiştir. TL cinsi uluslararası ham petrol fiyatlarındaki gelişmeleri takiben akaryakıt fiyatları yüzde 21,88 oranında yükselmiş, bu alt grupta yıllık enflasyon yüzde 251,98 seviyesine ulaşmıştır. Mesken tarifelerinin düzenlenmesi neticesinde doğal gaz fiyatları yüzde 25,11, elektrik fiyatları yüzde 15,01 oranlarında yükseliş sergilemiştir. Bu dönemde tüp gaz fiyatlarında artış yüzde 6,25 olurken, şebeke suyu fiyatları yüzde 3,39 oranında artmıştır.

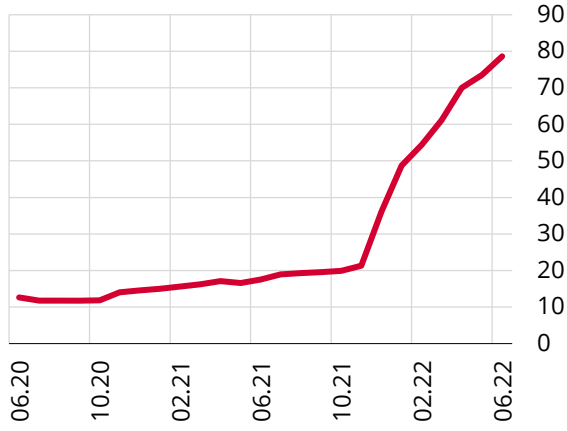
Gıda ve alkolsüz içecek fiyatları Haziran ayında yüzde 2,09 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu 2,30 puan yükselerek yüzde 93,93 olmuştur (Grafik 7). Yıllık enflasyon işlenmemiş gıdada 5,96 puan düşüşle yüzde 91,65'e gerilerken, işlenmiş gıdada 10,03 puan artışla yüzde 96,04 seviyesine yükselmiştir (Grafik 8). İşlenmemiş gıda grubunda mevsimsellikten arındırılmış veriler sebze fiyatları kaynaklı olarak taze meyve-sebze fiyatlarında gerilemenin devam ettiğine işaret ederken, diğer işlenmemiş gıda kaleminde çığ süt referans fiyat düzenlemesinin etkilediği süt ile pirinç, patates ve kuruyemiş fiyatlarındaki artış dikkat çekmiştir. İşlenmiş gıda fiyatlarında görülen yüzde 7,53 oranındaki artışta ise peynir ve diğer süt ürünleri, ekmek ve tahıllar ile alkolsüz içecekler, çay ve şekerle bağlantılı ürünler öne çıkmıştır.

Alkollü içecekler ve tütün ürünleri fiyatları Haziran ayında yüzde 2,61 oranında artmış, yıllık enflasyon yüzde 70,99'a yükselmiştir. Alkollü içecek fiyatlarında vergi oranlarındaki artışın da yansımaları izlenmiştir. Bu dönemde alkol-tütün grubunun aylık tüketici enflasyonuna katkısı 0,12 puan olmuştur.

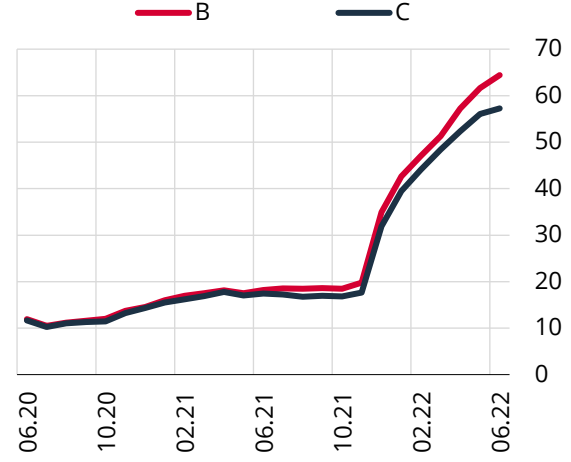
Yurt içi üretici fiyatları Haziran ayında yüzde 6,77 oranında artmış, yıllık enflasyon 6,15 puan yükselişle yüzde 138,31 olmuştur (Grafik 9 ve Tablo 2). Uluslararası ve yurt içi enerji fiyatlarında ulaşılan yüksek seviyeler ve tedarik zincirlerindeki aksaklıklar üretici fiyatlarını olumsuz etkilemiştir. Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, yıllık enflasyonun tüm alt gruplarda yükseldiği görülürken, özellikle enerji enflasyonundaki artış dikkat çekmiştir (Grafik 10). Fiyat artışları alt kalemler geneline yayılırken, rafine edilmiş petrol ürünleri, ham petrol ve doğal gaz, basım ve kayıt hizmetleri, elektrik-gaz-buhar ve iklimlendirme, kimyasal ürünler ile içecekler alt kalemlerindeki artışlar öne çıkmıştır.

Grafik ve Tablolar

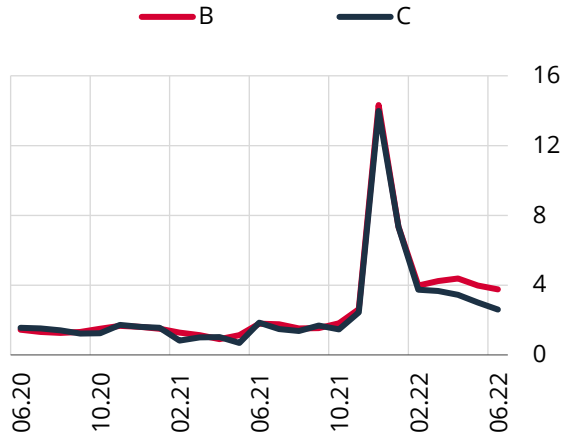
Grafik 1: TÜFE (Yıllık % Değişim)

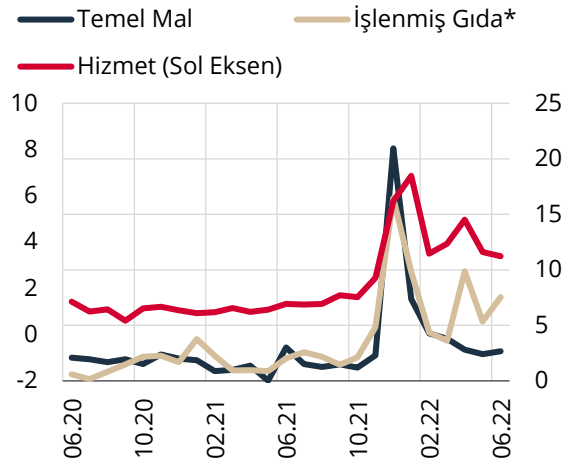
Grafik 2: B ve C (Yıllık % Değişim)

Grafik 3: B ve C Endeksi (Mevsimsellikten Arındırılmış, Aylık % Değişim)

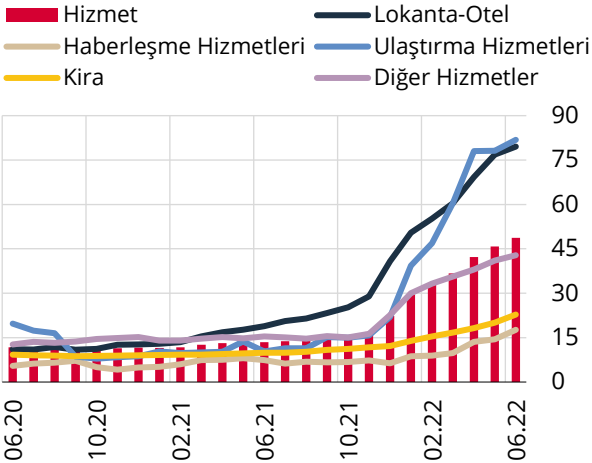

Grafik 4: B Endeksinin Ana Bileşenleri (Mevsimsellikten Arındırılmış, Aylık % Değişim)

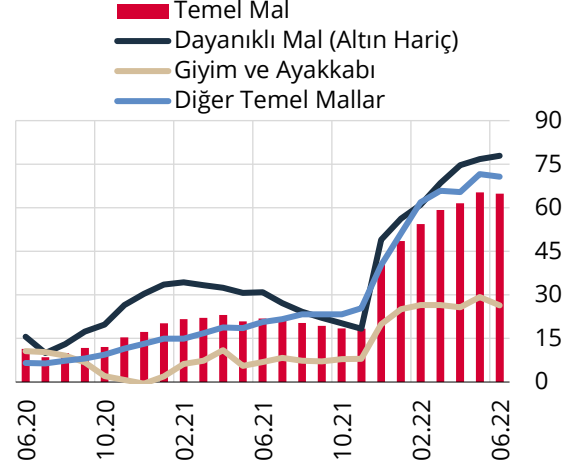

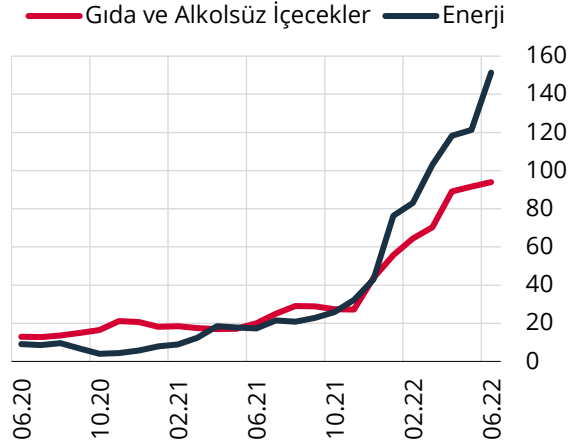
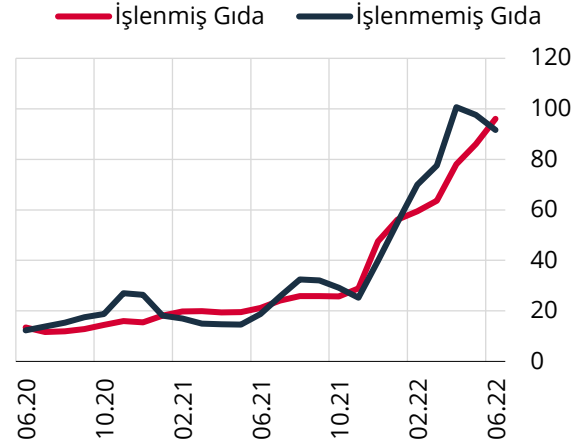
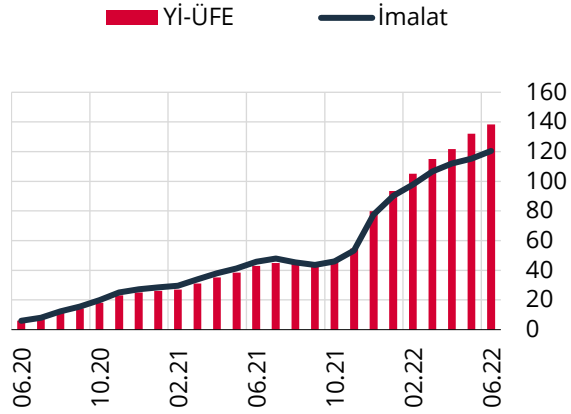
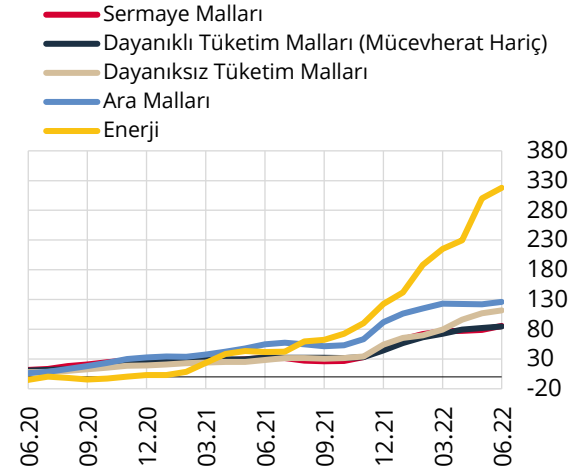
* İşlenmiş gıda grubunda mevsimsel etki bulunmamaktadır.

Grafik 5: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

Grafik 6: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

Grafik 7: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)**Grafik 8: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda (Yıllık % Değişim)****Grafik 9: Yi-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)****Grafik 10: Ana Sanayi Grupları (Yıllık % Değişim)**

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Haz.22	Haz.21	Haz.22	Haz.21
TÜFE	4,95	1,94	78,62	17,53
1. Mallar	5,26	1,94	89,94	19,29
Enerji	16,16	2,24	151,33	17,28
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	2,09	0,88	93,93	19,99
İşlenmemiş Gıda	-3,35	-0,34	91,65	18,70
Taze Meyve-Sebze	-15,20	-7,53	78,32	9,92
Diğer İşlenmemiş	3,43	3,53	98,15	23,44
İşlenmiş Gıda	7,53	2,02	96,04	21,20
Ekmek ve Tahıllar	4,94	1,53	97,09	20,31
Diğer İşlenmiş	8,93	2,29	95,40	21,61
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	2,87	2,65	66,33	19,39
Temel Mallar	2,80	3,09	64,86	21,92
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	3,65	2,98	77,90	30,86
Giyim ve Ayakkabı (*)	0,08	2,39	26,35	6,86
Diğer Temel Mallar	3,11	3,68	70,64	20,61
Alkollü İçecekler ve Tütün	2,61	-0,01	70,99	2,01
Altın	6,10	2,20	91,49	35,70
2. Hizmetler	3,98	1,94	48,69	13,46
Kira	3,11	0,77	22,80	9,93
Lokanta ve Oteller	5,42	3,82	79,55	18,86
Ulaştırma Hizmetleri	4,57	2,46	81,83	10,28
Haberleşme Hizmetleri	3,16	0,31	17,64	7,36
Diğer Hizmetler	3,14	1,87	42,84	15,45
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	4,20	2,44	64,42	18,16
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	3,34	2,54	57,26	17,47
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	6,45	2,41	77,17	18,40
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	4,41	2,24	78,84	19,29

Kaynak: TÜİK.

* Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık (%)	Haziran 2022		Haziran 2021	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	6,77	138,31	4,01	42,89
Madencilik	3,56	6,97	142,68	2,92	35,34
İmalat	87,43	6,33	120,47	3,78	45,87
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	84,97	5,62	114,88	3,51	43,17
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	76,27	5,90	113,48	3,03	36,92
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtımı	8,29	9,53	369,20	7,46	11,22
Su Temini	0,72	6,94	81,47	0,19	28,59
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Mali		6,07	126,06	4,26	54,89
Dayanıklı Tüketim Malları		4,00	85,98	2,56	33,05
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		3,76	84,74	2,38	32,81
Dayanıksız Tüketim Malları		5,05	111,81	2,57	28,25
Sermaye Mali		6,27	85,65	2,51	31,65
Enerji		12,02	317,87	7,28	41,74

Kaynak: TÜİK.